

СЕКЦІЯ 3

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ОПТИМІЗАЦІЇ ОЗДОРОВЛЕННЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

УДК 615.8

Л. В. Литнянчина
студентка 5 курсу ФПДО
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ФІЗРЕАБІЛІТАЦІЙНА ТА ОЗДОРОВЧА РОБОТА З ДІТЬМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ, ЯКІ МАЮТЬ ПОРУШЕННЯ ЗОРУ В УМОВАХ ПРИШКІЛЬНОГО ТАБОРУ ВІДПОЧИНКУ «ЗІРОЧКА»

У статті розглядається зміст програми фізичної реабілітації для дітей молодшого шкільного віку з порушенням зору, яка реалізується в умовах пришкольного табору відпочинку в КУ Сумський СНВК № 37 СМР.

В статье рассматривается содержание программы физической реабилитации для детей младшего школьного возраста с нарушением зрения, которая реализуется в условиях пришкольного лагеря отдыха в КУ Сумской СНВК № 37 СМР.

In the article considered the content of physical rehabilitation program for primary school children with visual impairment, which is implemented in terms of a holiday camp prishkolnom KU Sumy SNVK number 37 СМР.

Ключові слова: реабілітація, порушення зору, табір, лікувальна фізична культура, дихальна гімнастика з елементами «хатха-йоги».

Ключевые слова: реабилитация, нарушение зрения, лагерь, лечебная физическая культура, дыхательная гимнастика с элементами «хатха-йоги».

Keywords: rehabilitation, blurred vision, camp, therapeutic physical training, respiratory gymnasyka elementamy of «hatha yoga».

Постановка проблеми. Сьогодні в нашій країні, як і в усьому світі, спостерігаємо тенденцію збільшення кількості дітей з особливими потребами. За даними ООН, у світі нараховують приблизно 450 мільйонів людей з особливими потребами і близько 200 мільйонів з них – діти [7]. В Україні захворювання, які пов'язані з порушенням зору посідають перші місця серед інших розладів [5].

Відомо, що понад 90% усієї інформації з навколишнього світу людина сприймає візуально, тобто через зорову систему [4].

Молодший шкільний вік є найбільш важливим та відповідальним етапом розвитку організму й становлення особистості людини. Саме в дитячому віці закладаються основи здоров'я, правильного фізичного розвитку, відбувається активний сенситивний період формування та вдосконалення фізичних якостей.

Аналіз спеціальної та науково-методичної літератури підтвердив, що порушення зору викликає низку вторинних відхилень у психічному й фізичному розвитку дитини, які гальмують процес її навчання та подальший розвиток. Недостатність зорової функції веде до виникнення вторинних порушень у поставі, робочій позі, координації й точності рухів, відчутті ритму (А. К. Аксимов, В. А. Зубов, М. І. Земцова, А. І. Каплан, А. К. Катаев) [2]. За даними Л. Б. Бровченко, кількість слабозорих дітей молодшого шкільного віку, які мають порушення постави сягає 95% [1]. Поряд із порушенням постави у дітей із депривацією зору зустрічаються деформації нижніх кінцівок, що виражаються у викривленнях стоп (І. Д. Ловейко, М. І. Фонарєв). Учені-дефектологи Т. А. Власова, В. П. Єрмаков, А. Г. Литва та ін. відзначають, що у дітей із порушенням зору спостерігається відставання у фізичному розвитку у зв'язку з обмеженою руховою активністю [2].

У зв'язку з цим особливого значення набувають фізреабілітаційні, лікувально-відновлюючі, корекційно-профілактичні та оздоровчі заняття, які впливають на стан зору молодших школярів та корекцію вторинних відхилень [6].

Аналіз спеціальної та науково-методичної літератури засвідчив, що питання пов'язане з фізреабілітаційною та оздоровчою роботою з дітьми молодшого шкільного віку, які мають порушення

зору в умовах пришкільного табору відпочинку достатньо не висвітлене.

Мета дослідження: розробити та впровадити програму фізичної реабілітації для дітей молодшого шкільного віку, які мають порушення зору в умови пришкільного табору відпочинку «Зірочка».

Результати дослідження та їх обговорення. На сьогодні існують різні підходи, методи і способи профілактики та корекції порушень зору [3].

Програма фізичної реабілітації для дітей молодшого шкільного віку, які мають порушення зору, була спрямована на корекцію порушення зору та відновлення вторинних відхилень засобами фізичної реабілітації, що реалізувалася в умовах пришкільного табору відпочинку «Зірочка».

Програма фізичної реабілітації складалася з двох блоків – теоретичного та практичного. Теоретичний блок включав надання необхідних знань з анатомії, фізіології, гігієни, безпеки життєдіяльності під час проведення занять та щоденних інструктажів для дітей.

Практичний блок складався з трьох частини. Перша частина передбачала проведення ранкової гігієнічної гімнастики, яка розвивала дрібну моторику і рухову координацію, підвищувала рівень мозкової активності, корегувала зайву вагу та забезпечувала гарний настрій і бадьорість. Друга частина включала заняття з лікувальної фізичної культури (ЛФК), яка нормалізувала або компенсувала патологічно змінені та втрачені функції, поліпшувала техніку рухів. Заняття з ЛФК позитивно впливали на опорно-руховий апарат. Під час проведення занять з ЛФК з дітьми спеціальної медичної групи (СМГ) дотримувалися загальноприйнятої структури, яка складалася не з трьох, а з чотирьох частин. Усі частини заняття були спрямовані на розв'язання освітніх, виховних і оздоровчих завдань, органічно поєднані між собою, що становило єдине ціле. До третьої частини входили спортивні заходи, що сприяли зміцненню здоров'я дітей, загартуванню та пропаганді здорового способу життя.

До змісту програми фізичної реабілітації для дітей молодшого шкільного

віку, які мають порушення зору в умовах пришкільного табору відпочинку «Зірочка» була включена ходьба босоніж по природним матеріалам, яка розвивала дрібну моторику пальців ніг, зміцнювала м'язи й зв'язки стоп, покращувала кровообіг у нижніх кінцівках. З метою розвитку навичок просторового орієнтування використовували корекційні ігри з нестандартним обладнанням, які розвивали зорове сприйняття: кольори, форми; зміцнювали м'язову систему ока і м'язи плечей, передпліччя і зап'ястя рук верхніх кінцівок. Для формування рухових вмінь і навичок та розвитку фізичних якостей (швидкості, сили, спритності, гнучкості, витривалості) застосовували ігри народів світу, сюжетно-рольові та рухливі ігри. Розвитку рухливості органів артикуляційного апарату та голосу, підвищенню рівня працездатності, розширенню функціональних можливостей організму сприяло впровадження дихальних та голосових вправ. Включення в програму фізичної реабілітації елементів дихальної гімнастики покращувало взаємодію між дихальною, нервовою та ендокринною системами дитячого організму, роботу мозку, зміцнювало пам'ять і розвивала увагу. Постійна практика поз «хатха-йоги» та дихальних вправ допомагала контролювати і пом'якшувати емоції дітей, забезпечувала повноцінний відпочинок і здоровий сон. Для покращення гостроти зору та кровообігу застосовували гімнастику для зору, яка стимулювала роботу очних м'язів, знімала втому та позбавляла від відчуття тяжкості і зорового напруження.

Дана програма фізичної реабілітації для дітей молодшого шкільного віку, які мають порушення зору в умовах пришкільного табору відпочинку «Зірочка» використовувалася протягом 2014-2016 роках для дітей СМГ. Перебування дітей у пришкільному таборі тривало 14 днів.

Висновки. Цілеспрямоване впровадження та апробування програми фізичної реабілітації для дітей молодшого шкільного віку, які мають порушення зору в умовах пришкільного табору відпочинку «Зірочка» дозволяє рекомендувати її до використання в загальноосвітній учбовій закладі для дітей спеціальної медичної групи. Успішне застосування оокорохової

гімнастики, пальчикової гімнастики, елементів дихальної гімнастики «хатха-йоги» та музикотерапії, дихальних та голосових вправ у поєднанні з вправами на формування правильної постави та зміцнення скелепін стопи дозволяють позитивно впливати на стан зору молодших школярів та відновленню вторинних відхилень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Воловик Н. І. Особливості розвитку координаційних здібностей дітей старшого дошкільного віку з порушенням зору / Н. І. Воловик // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : [наукова монографія] / [за ред. професора С. С. Єрмакова]. – Харків, 2006. № 9. – С. 38-41.
2. Демчук С. П. Характерні особливості просторової орієнтації дітей 6-10 років із деривацією зору / С. П. Демчук, В. І. Романова // Біомеханічні, педагогічні, медико-біологічні аспекти фізичного виховання та спорту. – 2015. № 129 (1). – С. 79-82.
3. Заїкін А. В. Попередження порушень зору молодших школярів засобами фізичного виховання / А. В. Заїкін, Н. І. Судак // Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. – 2013. – № 6. – С. 99-103.
4. Запорожченко Л. І. Особливості організації освітньо-виховного процесу з дітьми, які мають порушення зору, в умовах інклюзивного навчання. / Л. І. Запорожченко, Л. В. Юр'єва – Суми : РВВ СОІППО, 2015. – 79 с.
5. Колупаєва А. А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання / А. А. Колупаєва, Л. О. Савчук. – К. : «АТОПОЛ», 2011. – 274 с.
6. Фурман Ю. М. Аналіз підходів та програм щодо корекції відстаючих недоліків слабкозорих молодших школярів у процесі фізичного виховання / Ю. М. Фурман // Молодіжний науковий вісник. – 2012. – С. 40-43.
7. Юрків Я. І. Сутність та специфіка соціально-педагогічної роботи з дітьми з обмеженими можливостями / Я. І. Юрків // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2012. – № 1. С. 21-28.

УДК 376.1-056.264:615.851.3:616.89-008.434.5

О. В. Лянна

викладач

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

С. В. Толбатов

логопед

КУ «Сумська міська клінічна лікарня № 5»

ЗАСТОСУВАННЯ ЕРГОТЕРАПІЇ В ЛОГОПЕДИЧНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З АФАЗІЄЮ

У статті обґрунтована необхідність і сутність проведення підготовки хворих з афазією до реалізації відновленої мовленнєвої функції в умовах активного спілкування і діяльності. Викладено досвід застосування ерготерапії у комплексі логопедичних занять з метою розширення засобів стимулювання мовленнєвої функції під час відновлювального навчання.

В статті обоснована необхідність і сутність проведення підготовки больних с афазией к реализации восстановленной речевой функции в условиях активного общения и деятельности. Изложен опыт применения эрготерапии в комплексе логопедических занятий с целью расширения средств стимулирования речевой функции в восстановительном обучении.

In the article it is substantiated the necessity and essence of the training of the patients with aphasia to the realization of the restored speech function in the conditions of active communication and activity. The experience of using ergotherapy in a complex of speech therapy sessions is expounded with the purpose of expanding the means of stimulating the speech function in restorative learning.

Ключові слова: системні порушення мовлення, афазія, відновлювальне навчання, ерготерапія.

Ключевые слова: системные нарушения речи, афазия, восстановительное обучение, эрготерапия.

Key words: systemic speech disorders, aphasia, restorative learning, occupational therapy

Постановка проблеми. Концепція реабілітації виникла ще у 20-х роках минулого століття, проте до сьогодні предметом обговорення і дискусій залишаються такі її проблеми як теоретичні аспекти, структура, завдання і методи впливу при захворюваннях різного роду. Окремою категорією виступають захворювання, що мають специфіку, пов'язану